

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Versijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Redactie en beheer : Mr René Victor, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Het « gemeentelijk belang » in de Intercommunale

Vennootschappen

De wet van 1 Maart 1922 « omtrent de vereeniging van gemeenten tot nut van 't algemeen », regelde het tot stand brengen van vereenigingen van gemeenten, en bepaalde de modaliteiten en de voorwaarden voor het oprichten van deze vereenigingen en voor hun werking.

Zooals de wet van 6 Augustus 1897 de mogelijkheid open stelde voor de gemeenten, om zich onder bepaalde omstandigheden te vereenigen voor het oprichten en het onderhouden van gast- en godshuizen; zooals de wet van 18 Augustus 1907, eveneens onder bepaalde voorwaarden, de gemeenten toeliet om vereenigingen te stichten met het oog op de inrichting en het beheer van openbare waterbedeelingsdiensten, zoo stelt de wet van 1 Maart 1922 vast, dat twee of meer gemeenten « vereenigingen tot stand kunnen brengen voor zaken van een wel bepaald gemeentelijk belang », en zij legt de voorwaarden vast, waaronder de gemeenten dat kunnen doen.

Bij deze wet wordt niet vooraf het doel bepaald, waartoe een vereeniging van gemeenten kan opgericht worden, zooals dat bij de voren genoemde wetten het geval is, waar de wetgever zelf het doel duidelijk had aangegeven en bepaald. Er wordt alleen geëischt dat de vereeniging bedoelt : het behartigen van « een wel bepaald gemeentelijk belang ». Het gaat hier dus niet meer over de bedrijvigheid van de gemeenten, op een door den wetgever bepaald terrein; maar over alle gemeentelijke bedrijvigheid, in welken zin ze zich ook zou bewegen,

doch steeds onder uitdrukkelijk beding, dat het zij voor « een wel bepaald gemeentelijk belang ».

Dit begrip behoort in zijn breede beteekenis aanvaard te worden; het bestrijkt alle activiteit, die gemeentelijke belangen raakt, waarvan de regeling aan de gemeentelijke colleges is opgedragen door de Constitutie en door de gemeentewet.

Bij de herziening van artikel 108 van de Constitutie, in 1921, bleek inderdaad uit de besprekingen, dat de Constituante zoover mogelijk wilde gaan; men achtte dat er naar de toekomst gezien moest worden en dat in geen geval aan de gemeenten den weg mocht worden versperd, om ook den vorm van de vereeniging aan te wenden, waar toestanden en omstandigheden haar tusschenkomst, haar initiatief, haar optreden zouden opeischen, ter zake van onderwerpen en strevingen, die een openbaar gemeentelijk nut in zich hebben, of de behartiging van openbare gemeentelijke belangen bedoelen.

De Regeering drukte, bij monde van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken, de meening uit, dat aan den wetgever ruimte moest worden gelaten, wanneer hij de bevoegdheid van de gemeenten, om vereenigingen op te richten, nader zou bepalen en regelen; voldoende ruimte n.l., opdat de wetgever zou bepalen, de wijze waarop de gemeenten vereenigingen kunnen stichten, voor de behartiging van materiele belangen, maar tevens, om den vorm van de vereeniging te gebruiken in zaken

van gemeentelijke belangen, waar deze beheerscht worden door het publiek recht. De Minister legde daar den nadruk op.

« Gemeentelijk belang », daarin ligt het werkterrein afgebakend, waarop de activiteit van de vereenigingen van gemeenten zich kan doen gelden. Eenerzijds dus heeft de vereeniging van gemeenten zich te schikken naar de wetten op de handelsvennootschappen (artikel 5 van de wet bepaalt: « ...1°... de statuten moeten » overeenstemmen met de voorschriften der » handelswetten, voor zoover het niet noodig is » daarvan af te wijken, uit hoofde van den bij » zonderen aard der vereeniging ») en anderzijds is haar doelstelling noodzakelijk gebonden aan het « gemeentelijk belang », zooals artikel 1 bepaalt.

Deze allereerste eisch, n.l. dat de gemeenten slechts « voor zaken van een wel bepaald gemeentelijk belang » vereenigingen tot stand kunnen brengen, vordert dat doel en voorwerp van de vereeniging goed omschreven worden; dat juist zou worden bepaald op welk gebied de bedrijvigheid van de vereeniging zich zal doen gelden. Zou bijgevolg niet kunnen aangenomen worden, een vereeniging, waarvan het statuut in algemeene termen « de behartiging van de gemeentelijke belangen » als doelstelling zou aangeven.

De Constituanten en de wetgever hebben aan de gemeenten een ruime vrijheid gelaten om zich te vereenigen; waar vroeger (o.m. in de wet van 18 Augustus 1907) het doel van de bedrijvigheid eener vereeniging van gemeenten in de wet zelf werd bepaald, daar wordt nu de doelstelling aan de gemeenten overgelaten; maar de doelstelling behoort klaar omschreven, « wel bepaald » te zijn, en daaruit moet duidelijk en ondubbelzinnig blijken wát de contractanten voor hebben, waartoe en hoeverre zij zich verbinden.

Dit is noodig — trouwens ook de handelsvennootschappen bepalen hun bedrijvigheid in hun statuut en zijn daaraan gebonden — opdat de hogere Overheid, die uitspraak moet doen over het statuut, en die de noodige machtigingen moet verleen (artikel 2 van de wet), zich van alle waarborgen zou omringd weten, bij haar oordeel en haar beslissing. Deze tusschenkomst van de toezichhoudende overheid is er overigens niet enkel om het geval te beoordeelen en te beletten desnoods, dat er tusschen de gemeenten en de hogere besturen een nieuwe

macht zou ontstaan, of dat er in de plaats van de gemeenten een nieuw organisme, een intercommunale, zou gesteld worden; doch tevens om te verhinderen dat er vereenigingen zouden tot stand komen tusschen gemeenten, vereenigingen wier doelstelling niet meer zou zijn het behartigen van gemeentelijke belangen.

Het ligt voor de hand dat de appreciatie van wat men verstaat onder « gemeentelijk belang », van velerlei toestanden en omstandigheden kan afhangen. De bedrijvigheid van de gemeenten, en haar tusschenkomst, werden gedurende de laatste decennia opgeëischt onder allerlei vorm en op velerlei nieuw gebied, dat vroeger wellicht als de eigendommelijke werkingssfeer van het particulier initiatief beschouwd werd; het is ook niet onwaarschijnlijk, dat zaken, die nu nog geheel tot het domein van de particuliere bedrijvigheid behooren, en enkel te zien zijn als private belangen, ter oorzaak van de beteekenis, die ze door de omstandigheden ten opzichte van de gemeenschap verkrijgen, werkelijk zaken van openbaar gemeentelijk belang zullen zijn in de toekomst, waarmee de gemeenten dus, krachtens de opdracht zelve die ze kregen, zich zullen in te laten hebben.

De nieuwe vorm voor de gemeentelijke bemoeiing, n.l. de vereeniging, brengt dan mogelijkheid voor ruimere, doelmatiger en meer daadwerkelijke ontplooiing van de gemeentelijke activiteit; voor — waar deze noodig worden — gemeentelijke tusschenkomst, gemeentelijke regeling, gemeentelijke initiatieven, die ten volle beantwoorden aan de ideeën en strevingen in dezen tijd.

Het is duidelijk, dat de door de Regeering verleende machtiging en de goedkeuring van het statuut, niet alle activiteit dekken, die de intercommunale zou ontwikkelen. Waar sommige daden en handelingen van handelsvennootschappen kunnen beschouwd worden als zijnde gesteld binnen de doelstelling der maatschappij, zooals die doelstelling in het statuut is bepaald, daar kan het gebeuren, dat dezelfde daden en handelingen, binnen gelijke termen van gelijke doelstelling, toch niet geoorloofd zijn voor een intercommunale; men moet n.l. aannemen, dat het « gemeentelijk belang » gebeurlijk een beperkend element kan wezen, bij de interpretatie van de doelstelling, zooals deze in het statuut is vastgelegd.

Wat men moet verstaan onder zaken van « gemeentelijk belang » (artikelen 31 en 108

van de Grondwet) en onder « een wel bepaald gemeentelijk belang » (artikel 1 van de wet van 1 Maart 1922), blijkt duidelijk uit de parlementaire bescheiden, die betrekking hebben op het aanvaarden van den gewijzigden tekst van artikel 108 van de Grondwet, en op de behandeling van de wet van 1 Maart 1922.

In het verslag van den heer Max, bij de herziening van artikel 108 van de Grondwet, lezen we :

« ... Le premier ministre ... constatait avec » raison, combien notre droit actuel est sévère » lorsqu'il s'agit pour les municipalités d'organiser en commun des services publics. Une » législation plus libérale et plus souple est sur » ce point d'urgente nécessité. Mais s'il est utile » de permettre aux communes ou aux provinces » de *s'entendre et de s'associer pour la gestion d'objets relevant de leur compétence* ... »

De wel eenigszins academische bespreking, die over de beteekenis van de termen « gemeentelijk belang » en « intercommunaal belang » werd gevoerd, maakt het ten overvloede duidelijk, dat de Constituante alléén beoogde, het behartigen van de belangen die aan hun zorg zijn toevertrouwd, voor de gemeenten te vergemakkelijken; maar dat zij er niet in heeft toegestemd, dat de activiteit van intercommunale vennootschappen zou gaan in een richting, die afwijken zou van de zaken van de gemeentelijke bekommernis, van de voorwerpen van de gemeentelijke bemoeiingen.

Het staat vast, dat de gemeenten, en de verenigingen van gemeenten, daden mogen stellen, die tot handelingen van commercieele of industrieele bedrijvigheid moeten gerekend worden; doch dat ze hoeven gedekt te zijn door de belangen, waarvoor de zorg aan de gemeenten is toevertrouwd. Een aantal gemeentebesturen zijn trouwens tijdens de oorlogsjaren 1914-1918 tot zulke handelingen overgegaan, handelingen die men niet zou kunnen veroordeelen.

Het Verbrekingshof heeft, onder de even beoemde als scherpzinnige conclusies van den advocaat-generaal Holvoet, deze daden zeer terecht gerangschikt bij dezulke, die het openbaar gemeentelijk belang bedoelden. Maar het Hof heeft in zijn arrest van 6 April 1922 (1) ook angstvallig onderlijnd, dat het steeds ging om daden in verband met openbare gemeentelijke belangen, waar het overwoog :

« ... que l'objet de leur activité (van de gemeenten) n'en reste pas moins l'accomplisse-

» ment de leur fonction constitutionnelle par » des procédés qui ne sont, en dernière analyse, » que des moyens de réaliser des fins d'intérêt » communal, et sont dominés par cet intérêt.

« ... qu'à raison de la durée de l'occupation il » n'était point de service communal plus impérieux que celui qui avait pour but le ravitaillement des populations menacées dans leur » existence même; que l'article 3 du Titre XI » de la loi du 24 mai 1790 place, en effet parmi » les objets confiés à la vigilance *et à l'activité* » des corps municipaux, le soin ... et de faire » cesser par la distribution des secours nécessaires, les fléaux calamiteux ... »

Deze overwegingen houden een kostbare rechtsleer in en wel in tweeërlei opzicht : 1^o er blijkt uit, dat het Hof zekere, in zich zelf wellicht commercieele handelingen, van de gemeenten aanzag als beantwoordend aan de rol, die de gemeenten, ten opzichte van de algemeenheid van hun onderhoorigen te vervullen hebben; 2^o dat het Hof zekere handelingen slechts aldus wilde zien, wanneer er dwingende noodzaak is, door toevallige oorzaken, en uitzonderlijke omstandigheden opgedrongen.

De zienswijze van het Hof sluit aldus geheel aan bij deze, die door den verslaggever over het wetsvoorstel Melckmans in het verslag werd neergelegd : « ... Dans des circonstances normales, et quand une nécessité réelle n'impose » pas des mesures exceptionnelles, les *entreprises dont le caractère industriel ou commercial est prépondérant ne doivent pas être permises à des associations de communes, pas plus qu'aux communes elles-mêmes.* »

Het lijdt geen twijfel : de eminente verslaggever heeft hier ongetwijfeld gedacht aan wat er tijdens de bezettingsjaren gebeurde, doch hij heeft tevens willen onderlijnen, dat zekere handelingen slechts dan te verantwoorden zijn, wanneer ze werkelijk beantwoorden aan eischen van openbaar gemeentelijk belang.

Men kan aannemen dat de gemeenten alle daden mogen stellen, die hun niet verboden zijn; doch steeds moeten die daden gericht zijn op de openbare gemeentelijke belangen. Dit werd in het arrest van het Verbrekingshof, waarnaar hooger verwezen, mede in volgende overweging vastgelegd : « *Attendu que les communes, agissant dans des vues d'intérêt public communal, peuvent faire tous les actes qui ne leur sont pas interdits* »; er wordt dus weerom naar de openbare gemeentelijke belangen

verwezen. Dit blijkt ook geheel in de lijn te liggen van het standpunt, waarop de Minister van Binnenlandsche Zaken zich in de Kamer van Volksvertegenwoordigers plaatste (in 1911) wanneer hij verklaarde : « ... il est absolument » certain que la *capacité* civile des personnes » morales est *délimitée par la spécialité de leur » mission.* »

Wanneer het wetsvoorstel Melckmans in de Kamer ter tafel kwam, heeft de verslaggever, heer Graaf Visart de Bocarmé, een merkwaardige nota uitgewerkt, waarin hij met klem en overtuiging opkwam voor verruiming van de mogelijkheden, aan de gemeenten geboden, om hun bedrijvigheid onbelemmerd te kunnen voeren; voor het goed recht van de gemeenten, om vereenigingen tot stand te brengen. Doch, daar ook, komt steeds duidelijk en ondubbelzinnig op den voorgrond, de bekommernis, om de activiteit van de gemeenten te houden binnen de perken van wat gedekt kan worden door het gemeentelijk belang :

« Un principe important et essentiel, cependant, ne peut être perdu de vue. *Les associations dont il s'agit, comme tout ce qui est de la compétence des conseils communaux, doivent avoir un caractère d'utilité public et d'intérêt communal. Ce n'est jamais dans un but principal de commerce ou de spéculation qu'elles peuvent être autorisées, comme l'indique du reste, l'intitulé même de la proposition... Les auteurs du projet ont, du reste reconnu, que l'extension de l'activité communale qu'ils proposent... doit se faire dans l'esprit de la loi organique. La constitution d'associations communales... ne sera point autorisée que quand elles auront un but d'utilité publique réel et certain.* »

Bij een eerste bespreking alreeds legde ook de Minister van Binnenlandsche Zaken daar den nadruk op : « ... il faudrait... qu'elle (la loi) » stipulât que *l'association ne pourra être admise que pour un objet d'intérêt communal...* » Je crois... que nous pourrions le mieux étendre... la sphère de l'activité combinée de nos » communes et leur permettre d'unir leurs efforts pour soutenir des services qui sont de » leur compétence... »

Wanneer later, na de wijziging aan artikel 108 van de Grondwet, het wetsvoorstel opnieuw ter bespreking kwam, heeft de verslaggever er steeds weer op gewezen, dat het een eisch is, dat de intercommunale vennootschappen enkel

en alleen wel bepaalde gemeentelijke belangen mogen beoogen : « Il (de ontwerpen, Mr Melckmans) *a reconnu et formellement déclaré que l'intérêt public était le principe même de ces associations.* Le rapport de la section centrale » a confirmé ce caractère essentiel... » en de heer Minister van Binnenlandsche Zaken onderlijnde ook ditmaal deze gedachte : « ... L'autorité supérieure aura le devoir de veiller à » ce qu'elles (intercommunale vereenigingen) » soient et demeurent des *établissements de droit public, créés et exploités dans un intérêt public...* » Het is dus duidelijk : zelfs indien particulieren of vennootschappen aan de intercommunale deelnemen, dan nog kan en mag ze enkel voor doelstelling hebben, een gemeentelijk belang. De heer Melckmans aanvaardde het amendement Visart de Bocarmé, ertoe strekkend om particulieren en maatschappijen gebeurlijk aan intercommunale vennootschappen te laten deelnemen, met deze woorden : « Il est » donc entendu que... *il ne pourra pas être question d'un but de lucre. Dans ces conditions je suis d'accord.* »

Uit dit alles blijkt wel duidelijk dat het terrein van de gemeentelijke bedrijvigheid, in de bedoelingen van den wetgever, niet mag uitgebreid worden, naar wat geheel tot het gebied van de commercieele en industriele activiteit behoort; maar dat de bedrijvigheid van de gemeenten, en van de vereenigingen van gemeenten, bepaald en tevens beperkt blijft bij het openbaar gemeentelijk belang, waarover de gemeentelijke overheid, krachtens haar opdracht zelve, te waken heeft. Daàrvoor, en voor géén ander doel mogen intercommunale vennootschappen opgericht worden; omdat het aan een gemeente niet kan toegelaten worden, dat zij den vorm van de vereeniging zou gebruiken om daden te stellen en een activiteit te ontplooiën, welke haar anders verboden zijn.

Het zal dan ook zaak wezen voor de intercommunale vennootschappen, waar zij het uitbaten en beheeren ten doel zouden hebben van instellingen en inrichtingen, waar een economische activiteit aan verbonden is, zich streng te houden aan het behartigen van het gemeentelijk belang, en de zaken niet te laten uitgroeien tot commercieele uitbatingen; het algemeen gemeentelijk belang moet steeds de heele bedrijvigheid beheerschen, en deze mag nooit worden in wezen, hoofdzakelijk of uitsluitelijk, een nijverheids- of handelsuitbating, waarvan de

hoofdzakelijke bedoeling is : het verwezenlijken van winsten.

Dit wil echter niet zeggen, dat zulke bedrijven geen winsten mogen afwerpen, opdat ze voor de gemeenten, en voor de vereenigingen van gemeenten, geoorloofd zouden zijn; alléén het gemeentelijk belang moet en mag de werking bepalen; de handelingen kunnen in hoofde van de vereenigingen van gemeenten slechts niet verantwoord worden, wanneer de commercieele bedoeling bepalend is. Zoo wees de Rechtbank van Bergen, in een vonnis van 24 September 1919 (2) erop, dat een handeling niet voor een den gemeenten niet-geoorloofde commercieele daad kan aangezien worden, wanneer het bewezen is, dat er geen commercieele bedoelingen bij hebben voorgezet; de Rechtbank overwoog « que l'élément de lucre ou de spéculation doit être dominant, apparaître comme la première et la dernière pensée du négociant, comme la règle suprême des faits qu'il accomplit, comme leur unique raison d'être... » Dit vonnis werd bevestigd door een arrest van het Beroepshof van Brussel, van 2 November 1920 (3). In zelfden geest, in het reeds hooger aangehaalde arrest van het Verbrekingshof, d.d. 6 April 1922 : « que d'une part, elles (de gemeenten) peuvent faire des actes de commerce, mais que l'objet de leur activité n'en reste pas moins l'accomplissement de leur fonction constitutionnelle... »; het Hof overwoog mede dat een handeling of een openbare dienst, moet aanzien worden als een gemeentelijk belang en dat de gemeenten zelfs daden mogen stellen met een uitgesproken commercieel karakter, wanneer ze gelden als een middel om de gemeentelijke belangen te behartigen. Ook hier heeft de wetgever duidelijke taal gesproken. In het verslag over het ontwerp der wet van 1922 lezen we : « ... il y en a (instellingen en organismen van openbaar belang) qui ont un caractère spécial, et que la section centrale n'a pas perdu de vue : il y a des exploitations de régies municipales qui, par la force des choses ont accessoirement un caractère commercial et industriel... Leur bonne organisation est absolument nécessaire au bien-être, à l'existence même de la communauté... On doit donc admettre des services municipaux, des régies, qui peuvent procurer aux communes des bénéfices ou les exposer à des pertes... ce sont des actes administratifs, qui sont légitimes, puisqu'ils sont absolu-

» ment nécessaires... »

Zulke ondernemingen bijgevolg, die aan een publieke noodzakelijkheid beantwoorden, liggen op dat terrein dat bestreken wordt door de gemeentelijke activiteit en door de bedrijvigheid van intercommunale vennootschappen. Zij kunnen winsten afwerpen, omdat het uiteraard handels- of nijverheidsondernemingen zijn, waarvan de bedrijfsuitslagen afhangen van de minder of meer gunstige of ongunstige factoren, die de uitbating beïnvloeden; maar zij zijn een absolute noodzaak voor de welvaart van de gemeenschap, en hebben rechtstreeks of onrechtstreeks hulp of medewerking van de gemeente noodig, om hun werking, ten bate van het algemeen te verzekeren en in stand te houden; uit dien hoofde kan of mag de gemeente er niet onverschillig tegenover staan; maar het zou dan ook noch billijk, noch gewenscht zijn de medewerking van de gemeente te verhinderen of te beperken, door haar de mogelijkheid te onthouden om ter zake regelend en beheerend op te treden. Maar het verwezenlijken van winsten mag nooit daartoe leiden, dat het gemeentelijk belang niet meer blijkt, geheel op den achtergrond staat, of slechts als voorwendsel zou dienen.

Het Verbrekingshof heeft bij het reeds meermaals aangehaalde arrest van 6 April 1922 aangeduid, wat het meent te moeten verstaan onder « gemeentelijk belang », waar het overwoog : « que doit être considéré comme étant d'intérêt communal, l'acte ou le service public, qui intéresse la collectivité des habitants d'une commune », en verder : « que... aucune disposition légale n'interdit aux communes de s'associer en vue de procurer aux habitants les avantages d'un effort collectif, dans l'accomplissement de leur mission d'intérêt communal... » Alzoo, meenen we, heeft het Hof het « gemeentelijk belang » even breed gezien als de Constituante en de wetgever, zooals hooger werd aangetoond.

De bedrijvigheid van de gemeenten kan alzoo in vele gebieden zeer uitgebreid worden en tot een maximum van doeltreffendheid worden gevoerd. Het zal er op aan komen, dat zij er op de gepaste wijze, waar noodig en gewenscht, gebruik van maken ten bate van de gemeenschap.

O. V.

(1) Revue de l'Adm. 1923, bl. 144.

(2) Revue de l'Adm. 1921, bl. 309.

(3) Revue de l'Adm. 1921, bl. 311.

RECHTSPRAAK

190

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 11 Maart 1940.

Voorzitter : M. Rolin.
 Verslaggever : M. Bail.
 O. M. : M. R. Hayoit de Termicourt.

FISCAAL RECHT. — ACCIJNZEN. — GEHEIME
 STOKERIJ. — BOETE.

De boete wegens het uitbaten eenr geheime stokerij wordt verdubbeld wanneer het feit zich voordoet in een geheime fabriek.

Beheer van Financiën t/ Van den Bossche.

Gehoord Raadsheer Bail in zijn verslag en op de conclusies van den Heer Raoul Hayoit de Termicourt, Advocaat-Generaal ;

Gelet op het bestreden arrest op 25 April 1939 gewezen door het Hof van Beroep te Gent ;

Over het eenig middel gegrond daarop dat het arrest den verweerder veroordeelt tot een geldboete van 5000 frank, dan wanneer artikelen 123 en 125 der wet van 15 April 1896, een geldboete van 10.000 frank bepalen ;

Overwegende dat de verweerder door het bestreden arrest veroordeeld werd om een «geheime» stokerij ingericht en uitgebaat te hebben, waarvan de toestellen een gezamenlijk inhoudsvermogen hadden van min dan 40 hectoliter ;

Overwegende dat dit feit voorzien en gestraft is door artikelen 20 (vervangen door artikel 3 der wet van 28 December 1912), 123, 124, 125 en 142 der wet van 15 April 1896 ;

Overwegende dat volgens vermeld artikel 123, de opgelopen geldboete 5.000 frank bedraagt, maar dat artikel 125 bepaalt dat, ingeval een bij artikel 124 voorzien feit zich in een «geheime fabriek» voordoet, de geldboete bij artikel 123 vastgesteld, verdubbeld wordt ;

Overwegende dienvolgens dat het arrest, door den verweerder een geldboete van 5.000 frank op te leggen, artikel 125 der wet van 15 April 1896 heeft geschonden ;

En overwegende dat, volgens de ondeelbaarheid der veroordeelingen, de verbreking, op de voorziening van het Beheer van Financiën, van de beslissing over de door dit Beheer ingestelde vordering, de verbreking medebrengt van de beslissing over de vordering van het Openbaar Ministerie ;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest,

Beveelt dat het onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Gent en dat melding ervan zal gemaakt worden op den kant van de vernietigde beslissing ;

Kosten te dragen door den verweerder ;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

191

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1ste kamer. — 14 Februari 1940.

Voorzitter : M. De Vos.
 Raadsheeren : MM. Simon en Bareel.
 O. M. : M. Collard.
 Pleiters : Mrs. A. Vaes en L. Joris.

SPEL — EXCEPTIE VAN SPEL. — CLAUSULE BETREFFENDE WEZENLIJKE AFLEVERING VAN KOOPWAREN. — FEITELIJKE OMSTANDIGHEDEN.

Wanneer overeenkomsten betreffende koop en verkoop niet gevolgd werden door de effectieve aflevering van de verkochte koopwaren, doch werden gelijkwaardig door het betalen van koersverschillen, kan de nietigheid van deze overeenkomsten worden opgeworpen wegens spel.

Het heeft geen belang dat in de overeenkomst uitdrukkelijk werd vermeld dat de koopwaren wezenlijk zouden worden afgeleverd.

Deze clausule heeft slechts voor doel aan de betwiste overeenkomsten een schijn van werkelijken verkoop te geven, wanneer vaststaat dat de eene partij wisselagent is en de andere nooit handel heeft gedreven in de artikelen van zeer verscheiden aard waarop de verkoop betrekking had.

Reynolds & Gibson t/ Verhelst.

Overwegende dat én het hoofdzakelijk én het incidenteel beroep te bekwamer tijd regelmatig werden ingesteld, en dat geen grond van niet-ontwankelijkheid wordt voorgedragen ;

Overwegende dat de eisch het betalen nastreeft van de som die in Belgisch geld de tegenwaarde uitmaakt van dollars V.S.A. 400,56, som welke geïntimeerde volgens rekening van appellante aan deze verschuldigd is naar aanleiding van waren kopen en verkopen ;

Overwegende dat voor het Hof evenals voor de Rechtbank geïntimeerde beweert dat bewuste schuldvordering een speelschuld uitmaakt ; dat hij zich beroept op de beschikking van art. 1965 B.W. en als grief doet gelden dat de eerste rechter zijn exceptie heeft verworpen als reden van zijne beschikking hieromtrent, aangevend dat de overeenkomsten die aan de vordering ten grondslag liggen de wezenlijke aflevering der gekochte of verkochte koopwaren uitdrukkelijk voorzien ;

Overwegende dat appellante harerzijds tegen het beroepen vonnis als grief aanvoert onder meer, dat de rechtbank verkeerdelijk aannam dat de vereffening op onregelmatige wijze is geschied en derhalve de vordering ongegrond verklaarde ;

Overwegende dat tusschen partijen als onbetwist vaststaat : 1° dat de verrichtingen die tot het geschil aanleiding gaven zich onderling vernietigende aan- en verkopen uitmaken van groote hoeveelheden rubber, katoen, en uitheemsche tarwe ;

2° dat geintimeerde wisselagent is, dat hij geen nijverheidsinstelling noch winkel bezit, die het gebruik eischt van voormelde koopwaren ;

3° Dat geintimeerde nimmer de door hem verkochte koopwaren heeft afgeleverd en nimmer in het bezit werd gesteld van deze welke hij gekocht heeft, dat wel integendeel bewuste verrichtingen allen werden gelijkwideerd door het betalen van koersverschillen ;

4° dat partijen zich nooit bekoormerd hebben om door bijzondere en stipte bedingen de wijze te bepalen waarop de groote hoeveelheden aangekochte en verkochte waren aan den koper zouden afgeleverd worden ;

5° dat aanvankelijk appellante wist dat geintimeerde noch nijveraer noch handelaar is in rubber, katoen, enz. ;

Overwegende dat bovenvermelde omstandigheden gewichtig bepaalde en overeenstemmende vermoedens uitmaken, waaruit dient afgeleid dat de betaling van koersverschillen van af den aanvang door beide partijen werd beschouwd als de eenige mogelijke uitvoeringsmodaliteit der overeenkomsten ;

Dat het derhalve ter zake niet gaat over een speculatie in koopwaren, gesteund op een beredeneerde hoop op winst, maar wel over handelingen waarin het toeval zooniet de eenige, althans de hoofdrol speelde ;

Overwegende dat tevergeefs appellante opwerpt en de rechtbank ten onrechte aannam dat de clause, luidens dewelke partijen rekening hebben gehouden met een wezenlijke aflevering der koopwaren, onvereinigbaar is met spel en weddenschap ;

Dat immers uit voormelde omstandigheden klaar blijkt dat bewust beding tot eenig doel heeft aan de overeenkomsten, waarover het gaat, een glimp te geven van wezenlijk koopen en verkoopen en alzoo de wettelijke bepaling te ontduiken die elke rechtsvordering weigert wegens een speelschuld ;

Overwegende dat appellante daarenboven aanvoert dat zij geen andere handeling heeft vervuld dan op uitdrukkelijke lastgeving koopen en verkoopen te sluiten en derhalve de exceptie van spel haar niet kan worden tegengeworpen ;

Overwegende hieromtrent dat de lastgeving evenals alle andere contracten eene geoorloofde oorzaak moet hebben dat alle overeenkomst die met het spel verband houdt of het spel als voorwerp heeft van rechtsvordering verstoken is, niet alleen ten opzichte van de contracteerende partijen, doch zelfs ten opzichte van de partijen en van de lasthebbers, wanneer, zooals in voorliggend geval, de lasthebber het oogmerk had een spelovereenkomst te sluiten toch zijne bemiddeling heeft verleend bij het tot stand komen of het sluiten van zoodanige overeenkomst ;

Dat immers in zulk geval de lastgeving gebrekig is gemaakt door dezelfde oorzaak als het spel ;

Om deze redenen :

Het Hof, gezien art. 24 en 41 van de wet van 15 Juni 1935 ;

Gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van den Heer Eersten advocaat generaal Collard ;

Alle niet uitdrukkelijk toegewezen conclusies als ongegrond verwerpende ;

Ontvangt én het hoofdzakelijk én het incidenteel beroep ; verklaart het hoofdzakelijk beroep ongegrond en doet het te niet ;

Rechtdoende aan het incidenteel beroep ;

Doet het bestreden vonnis te niet ;

Verklaart den eisch niet ontvankelijk ;

Verwijst appellante in de op beide instanties ontstane gerechtskosten.

192

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1 Februari 1940.

Voorzitter : M. Bijvoet.

Rechters : M.M. Vansoest en Kranzen.

Pleiters : Mrs Demal en J. Gruyters.

VERBOD TOT BOUWEN. — NIET ZICHTBARE ERFDIENSTBAARHEID. — WAARBORG WEGENS DE UITWINNING ART. 1638. — BEWIJS.

De verkoper van een eigendom, bestemd tot bouwterrein, moet den aankoper waarborgen tegen de uitwinning, zoo het bewijs geleverd wordt dat er op dien grond niet gebouwd mag worden.

Dit bewijs spruit niet genoegzaam uit het verbod door de plaatselijke overheid aan den aankoper betee-kend.

Claes t/ Knops.

Overwegende dat verweerder, door geboekt exploot van deurwaarder Haesen, van Sint Truiden, den 16 Augustus 9138 aan hem betee-kend, gedagvaard is geworden om te hooren verklaren in rechte dat de verkoop van een tuin, gelegen te Sint Truiden ter plaatse : Klein Hoerenveld, wijk G, n. 286.C, groot volgens kadaster: 29 aren 40 centiaren en volgens meting 29 aren, verleden voor notaris The-naers, te Sint Truiden, den 8 Juni 1938 verbroken is en dat hij gehouden is den koop prijs ervan, zijnde 130.500 fr. terug te geven met de kosten der akte, de wettelijke intresten en een schadevergoeding van 50.000 frank ;

Overwegende dat deze eisch geldig werd overgeschreven ten Hypotheekkantore te Hasselt, den 10 Juni 1938 ;

Overwegende dat aanlegger, tot staving van zijn eisch doet gelden, dat hij dien grond aankocht om er huizen op te bouwen en dat de Gemeenteoverheid zich hier tegen verzet omdat die grond begrepen is, hetgeen hem verholen is geworden, in de plantabel der aan te koopen gronden voor de eindinrichting van het station der stad Sint Truiden ;

Overwegende dat partijen niet betwisten dat hooger vermeld perceel wijk G, n. 286 G, bedoeld werd

door de gemeenteoverheid, zoodat het als een vergissing moet beschouwd worden, dat aanlegger in zijne aanvraag om toelating tot bouwen te bekomen gewag maakte van het perceel: wijk G, nr 286 H.;

Overwegende dat volgens aanlegger dit verbod om te bouwen een niet zichtbare erfdiensbaarheid uitmaakt, voorzien in art. 1638 B. W., die het verkocht goed bezwaart en die zoo gewichtig is, dat er aanleiding bestaat om te vermoeden dat hij niet zou gekocht hebben in geval hij daar onderricht van geweest ware ;

Overwegende dat art. 689 B. W. door niet zichtbare erfdiensbaarheid verstaat, die welke geen uitwendig teeken van haar bestaan vertoont en als voorbeeld aanhaalt het verbod op een erf te bouwen; op een erf te bouwen;

Overwegende dat art. 1638 B. W. bijgevolg ongetwijfeld de erfdiensbaarheid beoogt, die aanlegger in voorhanden geval meent te kunnen inroepen, zij het dan ook dat deze erfdiensbaarheid haar ontstaan aan een administratieve maatregel zou ontleenen ; dat slechts die arfdienstbaarheden die door de wet of door algemeene verordeningen gerechtigd zijn als wettelijke erfdiensbaarheden moeten beschouwd worden en haar onzichtbaar karakter verliezen, omdat eenieder gehouden is het bestaan ervan te kennen (Laurent t. XXIV w. 271 en Dalloz 1865-I-297. Beltjens: art. 1626 C. C. n. 40 en 1638 n. 11) ;

Overwegende nochtans dat het aan aanlegger behoort het bewijs te leveren dat het verbod, hem namens de Gemeenteoverheden der stad Sint-Truiden beteeënd, berust op gronden die het heffen van dezen verbodsmaatregel verrechtvaardigen;

Overwegende dat het den eigenaar van een met onteigening bedreigd goed vrijstaat om naar willekeur over dit goed te beschikken en tot zijn bestemming te brengen met er huizen op te bouwen, tot op het oogenblik dat de Rechtbank verklaart dat de pleegvormen om tot de onteigening te geraken vervuld zijn;

Overwegende dat aanlegger verre van een dergelijk vonnis voor te brengen, niet eens het bestaan doet gelden noch bewijst vernomen te hebben van een K. B. waardoor de maatschappij van Belgische Spoorwegen zou gerechtigd zijn geworden om gronden te doen onteigenen ter uitbreiding van het station van Sint-Truiden;

Overwegende dat het in die omstandigheden niet genoegzaam bewezen is dat thans reeds verkochte gronden belast zijn met een onzichtbare erfdiensbaarheid en dat het voor aanlegger minstens voorbarig is thans reeds zijn eisch in verbreking der verkoopsovereenkomst in te leiden ;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, de voorschriften van art. 2-30-37 wet van 15 Juni 1937 nageleefd geweest zijnde, verklaart aanlegger vooralsnog niet gegrond in zijn eisch, wijst hem of van zijn aanspraken en veroordeelt hem in de kosten.

193

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

9e Kamer. — 29 Maart 1940.

Voorzitter : M. Van Riet.

Referendaris : M. Marinis.

Pl. : Mrs Marc Vaes en P. Pollet (loco Mr Smeesters).

DIENSTCONTRACT. — DERTIENDE MAAND. — GIFT. — RECHT INDIEN VOORZIEN BIJ DIENST-OVEREENKOMST. — LAST VAN BEWIJS AAN AANLEGGER.

Het betalen van de dertiende maand aan een bediende moet in principie aanzien worden als een gift, zelfs indien de dertiende maand aan zekere bedienden of aan al de bedienden gedurende een of meerdere jaren werd uitbetaald.

Dockx t/ Banque des Céréales.

Gezien de geboekte dagvaardiging op 24 Januari 1940 aan verweerster beteeënd en strekkende tot betaling eener som van 2.500 frank, vertegenwoordigende de dertiende maand van het jaar 1939 ;

Aangezien het niet betwist wordt dat aanlegger gedurende het gansche jaar 1939 in dienst van verweerster als volmachtdrager is gebleven ;

Aangezien het betalen van een dertiende maand aan bedienden in principie als een gift of gratificatie moet aanzien worden, zelfs indien deze maand aan zekere bedienden of aan al de bedienden gedurende een of meerdere jaren werd uitbetaald ;

Dat een bediende slechts recht kan laten gelden op een dertiende maand, indien de betaling van dit buitengewoon loon uitdrukkelijk voorzien werd bij het ontstaan der dienstovereenkomst zoodat zij als voorwaarde dezer kan aanzien worden ;

Aangezien aanlegger dewelke als dusdanig te bewijzen heeft dat de betaling eener dertiende maand bij het ontstaan der dienstovereenkomst bedongen werd, het op hem berustende bewijs niet levert ;

Dat aanlegger, weliswaar, aanbiedt te bewijzen door alle middelen van recht, dat verweerster zich verbond, volgens de gewoonten, elk jaar de dertiende maand te betalen, hetgeen geschiedde ;

Dat echter, aanlegger in de gelegenheid geweest is om zich een schriftelijk bewijs der voorwaarden der overeenkomst te verschaffen, en het feit, zooals aanlegger het beschrijft, moest het bewezen zijn, niet ter zake dienend zou zijn, daar de bedienden die aanlegger in zijne besluiten vermeldt, slechts van hunne dienstovereenkomst kunnen getuigen, overeenkomst die niet noodzakelijkerwijze dezelfde is als deze van aanlegger ;

Dat het aanbod door aanlegger gedaan, in deze voorwaarden dient afgewezen te worden en dit des te meer daar verweerster aan aanlegger een vooropzeg van vier maanden gaf die als ruimschoots voldoende voorkomt ;

Om deze redenen :

De rechtbank, alle andere besluiten afwijzende, maakt melding dat de beschikkingen van art. 2 van de wet van 15 Juni 1935 toegepast werden voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging, welke het vonnis voorafgaan;

Verklaart den eisch ontvankelijk doch ongegrond;
Wijst hem af en stelt de kosten ten laste van aanlegger.

194

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 2 November 1939.

Voorzitter: M. Reyniers.

Rechters: MM. E. Van Hoecke en R. Overfeldt.

Referendaris: M. R. Maraite.

Pleiters: Mrs. Ronse en Roelandts (Kortrijk)

VERKOOPART. 1657. — WEZENLIJK BESTAND-DEEL. — DAGVAARDING (beweegredenen, beschik-
kend gedeelte). — VERBREKING. — SCHADEVER-
GOEDING. — ONTVANKELIJKHEID.

*De toepassing van art. 1657 van het B. W. veronder-
stelt dat partijen de bepaling van den termijn der
afhaling van de verkochte waar eenstemmig hebben
beschouwd als een wezenlijke voorwaarde hunner
overeenkomst.*

*Wanneer in de beweegredenen van een inleidend exploit
de verbreking eener overeenkomst, maar in het
beschikkend gedeelte enkel schadevergoeding ge-
vraagd wordt is de eisch niet ontvankelijk, vermits
krachtens de stellige voorschriften van art. 1184 van
het B. W. de verbreking eener niet uitgevoerde over-
eenkomst bij toepassing der stilzwijgende ontbindende
voorwaarde nooit geschiedt van rechtswege, maar
altijd heeft geëischt vóór het Gerecht en de schade-
vergoeding die ertoe bestemd wordt de herstelling
van het door den schuldeischer opgelopen nadeel te
verzekeren, slechts mag worden opgevorderd en
toegekend in bijkomende orde, als gevolg van deze
uitgesproken verbreking.*

N. V. Cotonnières des Flandres t/ Roelandts.

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat verweerder op 14 December 1936, 17 Maart 1937 en 25 Juni 1938 onderscheidenlijk 1000 kilos katoengaren, hoedanigheid «Western», tegen den prijs van 12,25 frank 't kilo, 200 kilos katoengaren, hoedanigheid «Domra», tegen den prijs van 13,75 frank 't kilo en 500 kilos derzelfde waar tegen den prijs van 9,90 frank 't kilo, van aanlegster heeft gekocht;

Aangezien er tusschen partijen uitdrukkelijk bedongen werd dat de levering naar aanwijzingen van den koper zou geschieden en de prijs betaalbaar zou zijn, ofwel net op 30 dagen, ofwel op 't einde der maand bij overschrijving op de rekening van aanlegster ter Krediet Bank voor Handel en Nijverheid te Gent;

Aangezien daarenboven artikels 10 en 11 der verkoopsvoorwaarden van aanlegster, welke door verweerder op stilzwijgende wijze werden aanvaard, letterlijk luiden als volgt: «Tout ordre devra être pris dans un délai de 6 mois et, sauf stipulation

» contraire, par quantités mensuelles approximati-
» vement égales dans les différents numéros. Passé
» ce délai les vendeurs se réservent le droit d'an-
» nuler l'ordre. L'exécution partielle, passé ce
» délai ne peut être considérée comme une
» renonciation au droit d'annuler. Aucun contrat ne
» peut être annulé tacitement ni pour le tout ni
» pour partie. Le contrat ne forme qu'un seul tout,
» même s'il y est stipulé des délais de livraison
» pour des quantités partielles déterminées.»

Aangezien daaruit met zekerheid mag worden afgeleid dat, in strijd met wat aanlegster beweert, artikel 1657 van het Burgerlijk Wetboek, dat de ontbinding van rechtswege van eenen uitgevoerden koop voorziet, niet slaat op voormelde overeenkomsten;

Aangezien, inderdaad, dit artikel, welk van het gemeen recht afwijkt, en als dusdanig op beperkende wijze dient uitgelegd, veronderstelt dat partijen de bepaling van den termijn der afhaling van de verkochte waar eenstemmig hebben beschouwd als eene wezenlijke voorwaarde hunner overeenkomsten (Handelsrechtb. Kortrijk, 23 Jan. 1915, J. C. F. 1915, n° 4370, blz. 189; Handelsrechtb. Gent, 22 Febr. 1916, J. C. F. 1916, n° 4461, blz. 140);

Aangezien zulks oogenschijnlijk het geval niet is ter zake vermits luidens de klare en ondubbelzinnige bewoordingen van de hierboven overgeschreven artikels 10 en 11 partijen geenszins hebben bedongen dat de overeengekomen termijn van 6 maanden een uiterste termijn zou uitmaken, maar integendeel enerzijds dat geen contract noch voor het geheel noch voor één gedeelte stilzwijgend zou mogen te niet gedaan worden en anderzijds, dat de verkopers, na het verloop van dezen tijd zich het recht voorbehielden de orde te vernietigen;

Aangezien uit bovenstaande beschouwingen voortvloeit dat aanlegster thans alleen gerechtigd is, op grond van artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek, ofwel de uitvoering der betwiste koopen op te vorderen met schadevergoeding wegens vertraging, ofwel de verbreking van gezegde koopen te vervolgen met schadeloosstelling wegens niet uitvoering, om reden dat verweerder, ondanks herhaalde aanmaningen tot nu toe slechts 692 kilos katoengaren, hoedanigheid «Western» in ontvangst genomen heeft;

Aangezien aanlegster, alhoewel zij bij de beweegredenen van haar inleidend exploit bevestigt dat zij beslist heeft deze laatste oplossing aan te nemen, nochtans in het beschikkend gedeelte van dit exploit er zich enkel bij bepaalt de veroordeeling van verweerder te verzoeken tot betaling eener som van 12201 frank schadevergoeding met de gerechte-lijke intresten en de kosten des geding, zonder vooraf de verbreking der besproken koopen op te eischen;

Aangezien er geen twijfel lijdt dat de tegenwor-
dige eisch zooals hij door aanlegster ingesteld werd, niet ontvankelijk is;

Aangezien inderdaad aanlegster blijkbaar niet mocht besluiten rechtstreeks en alleen tot het be-
komen eener schadevergoeding zonder vooreerst, in
hoofddorde, de verbreking der overeenkomsten,

waarvan sprake te hebben aangevraagd aan de Rechtbank vermits, krachtens de stellige voorschriften van het hierboven aangehaalde artikel 1184, de verbreking eener onuitgevoerde overeenkomst bij toepassing der stilzwijgende ontbindende voorwaarde, nooit geschiedt van rechtswege, maar altijd heeft geëischt vóór het Gerecht en de schadevergoeding, die ertoe bestemd wordt de herstelling van het door den schuldeischer opgelopen nadeel te verzekeren, slechts mag worden opgevorderd en toegekend in bijkomende orde als gevolg van deze uitgesproken verbreking (Handelsrechtb. Gent, 27 Oct. 1894, J. C. F. 1894, n° 1367, blz. 438; id. 28 Mei 1902, J. C. F. 1902, n° 2478, blz. 267 en de daarop volgende nota van wijlen den heer Referendaris De Neus; id. 8 Juli 1908, J. C. F. 1909, n° 3407, blz. 28; id. 28 Juni 1913, J. C. F. 1913, n° 4120, blz. 264);

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of strijdige conclusiën verwerpende, verklaart aanlegster niet ontvankelijk in hare rechtsvordering en verwijst ze in de kosten.

195

VREDEGERECHT TE BILSEN

15 Maart 1939.

Vrederechter : M. A. Bertrand.
Pleiters : Mrs Stas en Reinards.

**EXCEPTIO OBSCURI LIBELLI. — BEOORDEELING.
— ARBEIDSONGEVAL. — KARAKTER. — BEOORDEELING.**

Is niet gegrond de «exceptio obscuri libelli» gericht tegen een dagvaarding strekkend tot betaling der wettelijke vergoedingen voorzien door de wet op de arbeidsongevallen, indien aanlegger reeds in zijn eerste besluiten én den aard én het bedrag van zijn eisch duidelijk heeft omschreven.

Om als werkongeval te worden aanzien, moet het ongeval gebeurd zijn in den loop en door het feit van de werkoevereenkomst. De voorbereidende werken van de wet van 1903 evenals de rechtsleer en de rechtspraak wijzen er op dat de beginselen welke de wet beheerschen niet te streng dienen opgevat.

Moet als arbeidsongeval worden beschouwd, het ongeval overkomen aan een cinema-operator die gekwetst is geworden op het oogenblik dat hij, zonder bevel van wie ook, aan het werk was aan een drukmachine in een vreemde drukkerij waarheen hij gestuurd was om programma's af te halen.

Van Straelen t/ De Belgische Leeuw.

Aangezien verweerster beweert dat aanlegger zich beperkt heeft met de veroordeeling te vragen van verweerster tot betaling van de wettelijke vergoedingen voorzien door de wet op de werkongevallen;

Dat aanlegger alzoo nagelaten heeft den aard en het bedrag van zijn eisch aan te duiden;

Dat de dagvaarding dus dient nietig verklaard om rede van «obscuri libelli»;

Aangezien echter aanlegger reeds in zijne eerste besluiten én den aard én het bedrag van zijn eisch duidelijk heeft uiteengezet ;

Dat hij dus voldaan heeft aan de wetten der rechtspleging die hem deze verduidelijking toelaten;

Dat vervolgens verweerster evenals de Rechtbank ten gepaste tijde voldoende op de hoogte zijn van den aard en het bedrag van den eisch;

Dat dus de opwerping van verweerster dan slechts in nuttige orde zou kunnen onderzocht worden zoo aanlegger zijn primitieven eisch niet had opgeklaard in zijn besluiten;

Dat deze zienswijze ten andere impliciet wordt gedeeld door den heer Procureur Generaal Leclercq in zijn advies, het arrest van het Verbrekingshof van 23 November 1933 voorafgaande ;

Aangezien verweerster vervolgens beweert dat het ongeval waarvan sprake geen werkongeval is, vallende onder toepassing der wet van 1903, daar dit ongeval niet zou gebeurd zijn in den loop en door het feit van het werkcontract, omdat het slachtoffer dat in dienst was van M. Vandebroeck (verzekerde van verweerster) als cinemaoperator, gekwetst is geworden op het oogenblik dat het, zonder bevel van wie ook en bijzonder niet van zijn werkgever, aan 't werken was aan een drukmachine in de drukkerij van Lauwers te Genk ;

Dat dus verweerster enkel loochent dat het ongeval zou gebeurd zijn in den loop en door het feit van het werkcontract;

Aangezien de voorbereidende werken van de wet van 1903 evenals de rechtspraak en rechtsleer er op aanwijzen dat de beginselen welke deze wet beheerschen niet te streng dienen opgevat;

Aangezien er geen twijfel kan bestaan dat het ongeval zich voordeed in den loop van het werkcontract;

Dat, immers, het ongeval zich voordeed terwijl het slachtoffer in opdracht van zijn patroon, wachtte op de cinemaprogramma's;

Aangezien vervolgens het ongeval zich voordeed door het feit van werkcontract;

Dat, immers, zoo het slachtoffer bij Lauwers terecht kwam dit uit gehoorzaamheid aan zijn patroon was, aan wien hij door een werkcontract verbonden was;

Kwam het slachtoffer in de machinekamer terecht en was het er werkzaam aan de machine's, dan was dit om zoo spoedig mogelijk in het bezit te zijn van de druksels, welke hij opdracht had ter bestemming te brengen;

Aangezien dus dit ongeval zich niet had kunnen voordoen, zoo het slachtoffer niet door een werkcontract met zijn patroon verbonden was;

Aangezien dus de fout, welke door het slachtoffer zou kunnen bedreven zijn, door de machinekamer binnen te treden geen afbreuk kan doen aan de toepassing der forfaitaire wet op de werkongevallen, omdat deze fout dan bedreven werd gedurende en om rede der uitvoering van het arbeidscontract zooals hooger gezegd;

Aangezien dus om juist vermelde redenen de Rechtbank het overbodig acht aan verweerster het verder bewijs van feitelijkheden toe te laten, daar het bewijs dezer feiten de toepassing der forfaitaire wet niet verhinderen;

Aangezien beide partijen accoord zijn over het

basisloon van het slachtoffer zijnde 9600 frank per jaar;

Dat verweerster vervolgens instemt met de 42 dagen volledige werkonbekwaamheid van het slachtoffer;

Aangezien aanlegger het bewijs bijbrengt van honoraria aan dokter en kosten aan hospitaal, resp. de sommen van 300 en 625,95 fr. beloopend;

Aangezien aanlegger vervolgens beweert een blijvende onbekwaamheid te hebben van 10 t. h. vanaf 13 September 1938, hetgeen door verweerster betwist wordt;

Dat aanlegger hiervan ten andere het bewijs niet bijbrengt, maar vraagt een deskundige aan te stellen om den graad van onbekwaamheid vast te stellen;

Om deze redenen:

Wij, Alfons Bertrand, Vrederechter van het kanton Bilsen, alle strijdige besluiten van de hand wijzend, verklaren de dagvaarding van aanlegger geldig en zijnen eisch ontvankelijk;

Zeggen voor recht dat het ongeval hem overkomen op 2 Augustus 1938 een arbeidsongeval is en dat hij dienvolgens recht heeft op de wettelijke vergoedingen;

Veroordeelen dienvolgens verweerster te betalen aan aanlegger de volgende wettelijke vergoedingen:

- 1) 346 frank voor 28 dagen aan 13 frank;
- 2) 243 frank 95 cm. voor 14 dagen aan 17,40 fr.;
- 3) 925 frank 95 cm. voor geneesheer en hospitaalkosten;

En alvorens uitspraak te doen over de wettelijke vergoedingen, spruitende uit de beweerde blijvende onbekwaamheid vanaf 10 September 1938;

Stellen aan als deskundige den heer Lucien Van Roey, geneesheer te Eigenbilsen, met opdracht den aanlegger te onderzoeken en nauwkeurig verslag op te stellen van zijne verrichtingen en bevindingen, en den graad der werkonbekwaamheid van aanlegger vast te stellen, veroorzaakt door het ongeval hem overkomen op 2 Augustus 1938;

Onkosten voorbehouden.

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Mr. W. J. A. J. DUYNSTEE, C. s. s. R. Geschiedenis van het Natuurrecht en de Wijsbegeerte van het Recht in Nederland. N. V. Noord-Hollandsche Uitgeversmaatschappij, Amsterdam 1940. 92 blz.

De commissie uit de Koninklijke Nederlandsche Akademie die tot taak heeft de geschiedenis van de verschillende takken van het recht in de Nederlanden te doen beschrijven, vond Prof. Duynstee bereid het wijsgeerig gedeelte op zich te nemen. Zijn arbeid ligt thans voor ons en beteekent ongetwijfeld een belangrijke bijdrage tot kennis en inzicht.

Bestaande en verdwenen (Franeker, Harderwijk) universiteiten werden in hun bibliotheken geraadpleegd, proefschriften en andere werken, die hier in den loop der eeuwen het licht zagen, gelezen en bestudeerd om in dit boek vermeld te worden, waarop het geheel in vier afdeelingen werd ingedeeld en van een voorwoord werd voorzien. Terecht werden de geschriften en hun inhoud gegroepeerd rondom den algemeenen ontwikkelingsgang. Eerst de periode vóór Grotius, daarna den grooten Nederlander zelf, achtereenvolgens, zijn wer-

ken, zijn leer en zijn beteekenis voor de ontwikkeling van het natuurrecht. Dan de tijd van Grotius tot Kant, met Pufendorf en Wolff als centra. Tenslotte de 19^{de} eeuw, d. w. z. de invloed van Kant en die van de idealistische stelsels en de Historische School. In de tachtiger jaren van de vorige eeuw blijft dit werk steken, daardoor bleef de arbeid een geschiedenis, die eindigt op het oogenblik van de herleving. Dit heeft zijn voor en zijn tegen; het zal zelfs teleurstellend werken, terwijl hetgeen de schrijver ons aan het einde van zijn voorwoord met betrekking tot zijn verhouding tot de commissie mededeelt, niet heel duidelijk wordt. Want waarom anders noodzakelijk een scheef beeld tengevolge van een partijdig kiezen? Duynstee spreekt hier zich zelf tegen. Men krijgt hier ten slotte niet zoozeer den indruk dat de redactionele commissie de levende auteurs in den opzet had uitgesloten, zooals hij aanvankelijk vermeldt, alswel dat zij met den Schrijver over diens partijdigheid van meening heeft verschild, waarop zij *toen* (sic) met zijn instemming de grens heeft getrokken. Zoo beschouwd is Duynstee dan in zijn opdracht slechts ten deele geslaagd, aan werkelijke objectiviteit zou het hem in het heden ontbroken hebben.

Hoe het zij, nu ligt een boek van nog geen honderd bladzijden voor ons dat niettemin van veel arbeid getuigt.

Wanneer men aan de natuurrechtsgedachte niet slechts de enge maar de meer ruime beteekenis toekent, wanneer men haar dus in dien zin opvat, dat niet slechts het Middeleeuwsche, maar ook het moderne natuurrecht, de periode van Grotius tot Kant, daaronder valt, dan is er met betrekking tot de in den titel genoemde wijsbegeerte van het recht, als iets dat naast het natuurrecht zou staan, slechts het tijdperk der bijkans volledige ontkennning behandeld. Wat de wijze van behandeling betreft dan het volgende.

Hij, aan wie, gelijk ondergeteekende, de opdracht is gegeven deze stof te doceeren aan studenten, die tot jurist moeten worden opgeleid, zal zich er anders tegenover plaatsen. Hij zal hier, zelfs wanneer hij in de gedachte van het natuurrecht een uit tijd en plaats begrijpelijke waan ziet, zich toch bij zijn onderwijs dit doel voor oogen houden, dat de ontwikkeling van het denken en het zoeken naar het natuurrecht tot het ontstaan van het hedendaagsche positieve recht heeft geleid, dat het dus opgevat kan worden als een van de allerbelangrijkste factoren waardoor het hedendaagsche recht een wetenschappelijke achtergrond bezit die het inzicht daarin theoretisch, historisch en maatschappelijk verheldert. Zoo beschouwd kan een inleiding in het natuurrecht, een wijsgeerige inleiding tot het positieve recht worden. Maar dan dient uit het vele, dat het denken over het natuurrecht gedurende vele eeuwen heeft opgeleverd, slechts dat genomen te worden, wat een schakel vormde in de keten zijner ontwikkeling, d. w. z. datgene wat bijgedragen heeft tot de algemeene ontwikkeling van het denken over staat en recht. Het overige vertroebelt slechts de algemeene lijn en heeft men derhalve te laten vervallen. Dit is het *denken*, de wijsbegeerte in haar ontwikkeling, niet de *geschiedenis* van de wijsbegeerte zooals wel eens, of liever vaak wordt gedacht.

Deze moest Duynstee ons geven en hij gaf dan ook niet slechts den grooten Hugo, maar juist velen van zijn kometen en Nederlandsche satellieten van andere buitenlandse sterren, wier namen men dus gewoonlijk over het hoofd ziet, ja, reeds lang was vergeten. Hier ligt de eigenlijke verrijking die hij ons geeft, het inzicht wat er in den loop der tijden aan de verschillende universiteiten van Nederland en daaromheen

alzo is geschied. Dus een taak van objectieve zuiver historische beschrijving.

Voor het zuivere karakter van het werk is het daarom jammer, dat Duynstee zich daaraan niet gehouden heeft, door tegelijkertijd de stof polemisch te benaderen, in het bijzonder bij de figuur van Grotius. Want hij zet alle krachten bij om de gedachte, dat Grotius het natuurrecht methodisch en principieel vernieuwde, te doen plaats maken voor een voorstelling, die er voornamelijk de aandacht op vestigt, hoezeer hij door de traditie van de Middeleeuwse scholastiek beheerscht werd. Dit is dus in ieder opzicht het tegenwoordig van de zoo juist genoemde cultureel-wijsgeerige beschouwing. Het is een stellen van de banden der historische traditie, zelfs bij hen die haar ten deele door hun vrije rede doorbraken. Maar waarom alleen dit eerste bij een historische beschouwing van het denken? Of maakte dit laatste daar soms ook geen deel van uit? Anders gezegd, de auteur bleef als jurist nog steeds hangen in de tegenstelling tusschen rede en historie, tusschen natuurrecht en Historische School, zooals de aanvang van de 19^{de} eeuw haar kende.

Beide vragen niet om een tegenstelling, maar om een harmonische vereeniging, waarbij echter nimmer uit het oog mag worden verloren, dat onmiskenbaar niet het bezit van die scholastische traditie, maar juist dat andere, dat zich nadien verder ontwikkelde, Hugo de Groot tot een Hugo de Groot maakte, d. w. z. hem als genie en als persoonlijkheid van anderen onderscheidde. Hieruit blijkt zonneklaar dat Duynstee met zijn polemiek tegen de bestreden opvatting tegelijk ook de historie, d. w. z. zijn taak en opdracht geweld aandoet.

Een en ander sluit bij mij volstrekt de groote waardeering niet uit voor het overige, dat hij in zijn groote prestatie geleverd heeft, al acht ik zijn redemptorische arbeid in het denken over het recht voor ongewenscht en mislukt. Dit moet men in zijn betoog uitschakelen en dan valt er slechts te loven en te waardeeren. Dat men in de 19^{de} eeuw, toen men methodisch-wijsgeerig denken overbodig achtte, rare gedachten had over verschillende verhoudingen der denkrichtingen en men ook hierdoor dit geschrift niet in handen van beginners zal kunnen geven zonder verwarring te stichten, is niet zijn schuld.

Wat zal het veel tijd en moeite gekost hebben, die groote en vaak heel onbelangrijke literatuur door te nemen, van die vele onbenullige en zich toch o zoo belangrijk en gewichtig voelende landgenooten, uit saai en zelfgenoegzame en zelfvoldane tijden! Maar nu leeren wij dit alles gemakkelijk kennen en desgewenscht snel opsporen. Dit danken wij aan de Akademie en aan Prof. Duynstee in het bijzonder en dat vergeten wij vooral niet!

J. J. von Schmid.

WETGEVING

WET van 6 April 1940, houdende toekenning van zekere faciliteiten aan de gemobiliseerde jongelieden, voor de academische examens en de universitaire wedstrijden.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegegnwoordigen en toekomstenden, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Eenig artikel. Tot op het einde der zesde maand, volgende op het terug op vredesvoet brengen van het leger, kan de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, ten voordeele van de studenten die werden betrokken zoowel bij de burgerlijke als bij de militaire mobilisatie, wijzigen of schorsen:

1° De bepalingen van de artikelen 5, 10 en 12 van de wet van 10 April 1890-3 Juli 1891, zooals zij werden gewijzigd bij de wet van 14 Juni 1930, welke betrekking hebben op de voorwaarden tot toelating tot de academische examens;

2° De bepalingen van de artikelen 3, 5 tot 19, 22 en 25 van de wet van 21 Mei 1929 op de toekenning der academische graden en het programma der universitaire examens;

3° De bepalingen van de artikelen 6 en 19 van de wet van 4 April 1890, gewijzigd bij de wet van 21 Juni 1934 op het onderwijs in en de uitoefening van de veeartsenijkunde;

4° De bepalingen van de artikelen 44 en 46 van de wet van 21 Mei 1929 op de toekenning der academische graden en het programma der universitaire examens, voor de toelating tot de universitaire wedstrijden en de wedstrijden voor het bevelen der reisbeurzen.

Gegeven te Brussel, den 6 April 1940.

BESLUIT-WET van 23 April 1940, houdende regeling van den handel en het verbruik van vleesch.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet dd. 7 September 1939, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden toegekend en inzonderheid op 4° en 9° van artikel 1 van die wet;

Gelet op de besluit-wet dd. 27 October 1939, ter aanvulling van de maatregelen voor het verzekeren van de bevoorrading van het land en voor het voorkomen en beteugelen van de misbruiken in den handel van sommige eet- of koopwaren;

Overwegende dat het ten einde te bezuinigen op de vleeschvoorraden van het land noodzakelijk en spoedeisend is den handel in die producten te regelen;

Gelet op het verslag van Onzen Minister van Landbouw en van Onzen Minister van Economische Zaken, Middenstand en Ravitailleering;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er over in hun Raad hebben beraadslaagd,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Zijn, den Maandag van elke week, verboden: het uitstellen tot den verkoop, de aankoop, de verkoop, het te koop bieden en de levering aan den verbruiker van alle vleesch, uitgezonderd wild en gevogelte.

Dit verbod slaat op het versche vleesch, het bevroren of in koelapparaten bewaarde vleesch, evenals de vleeschpreparaten welke ook de hoeveelheid vleesch weze die er in gebruikt werd.

Het treft eveneens het slachtafval en de overschotten, versch of in preparaten.

Art. 2 Het is eveneens 's Maandags van elke week verboden in de inrichting waar drank of eetwaren aan het publiek worden te koop geboden, de in artikel 1 bedoelde producten, de vleeschconserven, evenals gerechten waarbij die producten of conserven gebruikt werden ten verbruik aan te bieden, op te dienen of te verbruiken.

Dit verbod is inzonderheid van toepassing op de hotels, spijshuizen, herbergen, bierhuizen, pensions, banketbakkerijen, winkels, restauratiezalen, dranksluizerijen

Art. 3. De verbodsbepalingen uitgevaardigd in artikelen 1 en 2 van dit besluit worden op den Dinsdag overgedragen wanneer de Maandag een wettelijke feestdag is

Art. 4. Afwijkingen van de bepalingen van dit besluit kunnen in uitzonderlijke gevallen worden toegestaan door Onzen Minister van Economische Zaken, Middenstand en Ravitailleering.

De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op de organismen, diensten en inrichtingen van het leger.

Art 5. De inbreuken op dit besluit worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk III van hooger bedoelde besluit-wet dd. 27 October 1939.

Art 6. Onze Minister van Economische Zaken, Middenstand en Ravitaillering is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den maandag, 29 April 1940.

Gegeven te Brussel, den 23 April 1940.

STATISTIEK VAN DEN BURGERLIJKEN STAND DER STAD ANTWERPEN OVER HET JAAR 1939

Al is de statistiek slechts een hulpwetenschap van het recht, toch verstrekt zij, vooral op het gebied van het familierecht en van den burgerlijken stand, gegevens die de juristen ten hoogste zullen interesseeren, vooral wanneer het een statistiek betreft die vraagstukken onderzoekt welke gebruikelijk minder in het veld van de belangstelling liggen.

De hieronderstaande uiterst interessante statistiek opgesteld door den Heer Arthur Van der Stukken, gehecht aan het Bureel van den Burgerlijken Stand der Stad Antwerpen, die wij met de welwillende toelating van het Gemeentebestuur publiceeren, zal zonder twijfel vele juristen belang in boezemen.

* * *

Geboorten naar het uur der bevalling.

van - tot	0/1	1/2	2/3	3/4	4/5	5/6	6/7	7/8	8/9	9/10	10/11	11/12	12/13
Jongens	110	79	88	74	99	97	100	80	98	119	98	80	72
Meisjes	106	77	72	94	89	74	96	82	98	98	124	75	67

van - tot	13/14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Totaal
Jongens	75	89	76	81	85	80	80	74	87	85	47	2053
Meisjes	71	68	62	76	78	78	63	74	85	75	54	1936

Geboorten uit hetzelfde huwelijk naar rangorde, ook geslacht voorg. kind.

Kind	1e	2e	3e	4e	5e	6e	7e	8e	9e	10e	11e	12e	Tot.	Onwettig
J.	875	504	219	118	66	43	25	21	17	6	3	5	1902	151
M.	832	473	225	106	66	38	28	21	14	6	5	6	1820	116
Tot.	1707	977	444	224	132	81	53	42	31	12	8	11	3722	267

Voorgaand kind	Jongens	Meisjes
op 1027 jongens	534	493
op 988 Meisjes	509	479

Geboorten naar de hygiënische voorwaarden der bevalling.

Plaats der Bevalling			Geneesk. hulp bij bevalling		Vooraf. geneesk. onderzoek		Totaal
aan huis	Ziekenhuis	Onbekend	Met	Zonder	Met	Zonder	
871	3118	—	3988	I	3919	70	3989

Geboorten naar het beroep der moeder.

Land-Boschbouw Visscherij	Nijverheid	Handel	Vrij beroep	Openb. Dienst	Huis- erf en perso- nendienst	Zonder	Totaal
7	152	170	71	37	91	3461	3989

Geboorten naar den socialen stand der moeder.

Bazin	Bediende	Arbeidster		Zonder beroep	Totaal
		aan huis	buitenhuus		
156	83	138	151	3461	3989

Geboorten naar de nationaliteit der ouders.

VADER	MOEDER				Totaal	Voor de onwettige Nation. MOEDER
	Voor het huwelijk		Na het huwelijk			
	Belgische	Vreemde	Belgische	Vreemde		
Belg. 3225	3119	106	3222	3	3722	180
Vreemd. 497	163	334	127	370		87

Geboorten per maand.

	Jan.	Febr.	Mrt	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Totaal
Jongens	154	129	181	153	168	170	175	175	146	151	131	169	1902
Meisjes	159	147	171	163	170	146	175	155	159	135	112	128	1820
Onwettig													
Jongens	12	15	14	6	10	13	14	16	16	14	9	12	151
Meisjes	9	11	10	10	6	10	15	9	9	10	9	8	116
Totaal													
Jongens	166	144	195	159	178	183	189	191	162	165	140	181	2053
Meisjes	168	158	181	173	176	156	190	164	168	145	121	136	1936
Totaal	334	302	376	332	354	339	379	355	330	310	261	317	3989

Geboorten naar den leeftijd der ouders en duur van het huwelijk.

Duur huwelijk	Leeft. v. d. vader	Leeftijd van de moeder (in jaren)												Totaal v. d. vaders	
		—20		20—24		25—29		30—34		35—44		45-54	55 enz		
		J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M		
min dan 1 jaar	—20	14	12	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	17	16
	20-24	37	45	45	62	19	11	2	2	—	—	—	—	103	120
	25-29	26	16	67	43	40	37	13	5	1	1	—	—	147	102
	30-34	—	2	9	14	16	10	3	4	1	2	—	—	29	32
	35-44	—	2	2	7	11	8	7	5	1	1	—	—	21	23
	45-54	—	—	—	—	1	2	3	—	2	1	—	—	6	4
	55enz	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	2
Tot. Moeders		77	77	126	130	87	68	28	17	6	6	—	1	324	299
1 jaar min dan 2 jaar	—20	3	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2
	20-24	11	8	49	34	19	8	2	—	—	1	—	—	81	51
	25-29	6	6	54	59	54	53	6	8	2	—	—	—	122	126
	30-34	—	1	21	20	27	28	8	16	1	1	—	—	57	66
	35-44	—	—	3	5	5	12	9	9	7	3	—	—	24	29
	45-54	1	—	—	1	1	1	1	1	—	2	—	—	3	5
	55enz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Tot. Moeders		21	16	130	120	106	102	26	34	10	8	—	—	293	280
2 jaar min dan 3 jaar	—20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	20-24	—	3	28	23	12	10	1	—	—	—	—	—	41	36
	25-29	3	1	39	32	60	65	6	11	1	1	—	—	109	110
	30-34	—	1	14	13	23	34	9	12	1	2	—	—	47	62
	35-44	—	—	4	2	7	6	5	8	5	6	—	—	21	22
	45-54	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	2
	55enz	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Tot. Moeders		3	5	85	70	103	115	23	32	7	10	—	—	211	232
3 jaar min dan 4 jaar	—20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	20-24	1	—	7	16	5	4	—	—	—	—	—	—	13	20
	25-29	—	1	25	26	64	41	6	9	—	2	—	—	95	79
	30-34	—	—	7	4	37	28	12	21	1	3	—	—	57	56
	35-44	—	—	1	4	4	3	5	9	6	2	—	—	16	18
	45-54	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
	55enz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tot. Moeders		1	1	40	50	110	77	23	40	7	7	—	—	181	175

Duur huwelijk	Leeft. v. d. vader	Leeftijd van de moeder (in jaren)												Totaal v. d. vaders			
		—20		20—24		25—29		30—34		35—44		45—54					
		J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M				
4 jaar min dan 5 jaar	-20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	20-24	—	—	2	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	4	
	25-29	—	—	24	14	51	49	7	11	1	2	—	—	—	83	76	
	30-34	1	—	6	6	17	26	11	19	4	1	—	—	—	39	52	
	35-44	—	—	1	2	7	6	8	2	11	7	—	—	—	27	17	
	45-54	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2	2	
55enz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tot. Moeders		1	—	33	25	77	82	27	33	16	11	—	—	—	154	151	
5 jaar min dan 10 jaar	-20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	20-24	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	
	25-29	—	—	15	10	63	70	14	10	—	1	—	—	—	92	91	
	30-34	—	—	9	6	100	88	103	97	15	17	—	—	—	227	208	
	35-44	—	—	6	3	23	18	44	51	33	29	3	2	—	109	103	
	45-54	—	—	—	—	—	3	3	3	6	6	—	—	—	9	12	
55enz	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—		
Tot. Moeders		—	—	32	19	188	179	164	161	55	53	3	2	—	442	414	
10 jaar min dan 15 jaar	-20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	20-24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	25-29	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	3	2	
	30-34	—	—	—	—	14	3	33	30	8	8	—	—	—	55	41	
	35-44	—	—	2	—	5	1	49	52	61	64	—	1	—	117	118	
	45-54	—	—	—	—	—	—	2	1	8	11	—	1	—	10	13	
55enz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2		
Tot. Moeders		—	—	2	—	19	4	87	85	77	85	—	2	—	185	176	
15 jaar en meer	-20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	20-24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	25-29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	30-34	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	3	1	
	35-44	—	—	—	—	1	—	10	5	71	61	1	—	—	83	66	
	45-54	—	—	—	—	—	—	—	—	15	25	1	—	—	16	25	
55enz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1		
Tot. Moeders		—	—	—	—	1	—	11	6	88	87	2	—	—	102	93	
Duur huwelijk	Leeft. v. d. vader	Leeftijd van de moeder (in jaren)												Totaal v. d. vaders			
		—20		20—24		25—29		30—34		35—44		45—54					
		J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M		
TOTAAL	-20	17	13	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	18
	20-24	49	56	133	138	58	34	5	2	—	1	—	—	—	—	245	231
	25-29	35	24	224	184	332	315	55	56	5	7	—	—	—	—	651	586
	30-34	1	4	66	63	234	217	180	200	33	34	—	—	—	—	514	518
	35-44	—	2	19	23	63	54	137	141	195	173	4	3	—	—	418	396
	45-54	1	—	—	1	3	7	11	8	31	47	1	2	—	—	47	65
55enz	—	—	—	—	1	—	1	1	1	2	5	—	—	—	—	4	6
Tot. Moeders		103	99	448	414	691	627	389	408	266	267	5	5	1902	1820		

Geboorten naar het tijdsverloop na de geboorte van het vorig kind uit hetzelfde huwelijk.

Tusschentijd (in jaren)	1e kind	2e kind	3e kind	4e kind	5e kind	6e kind	7e kind	8e kind	9e kind	10e kind	11e enz	Totaal
min dan 1		53	20	5	8	1	2	4	1	1	—	95
1 — 2		288	115	67	46	31	14	16	11	8	13	609
2 — 3		190	79	48	29	15	12	13	10	2	5	403
3 — 4		124	67	31	17	13	8	1	6	1	—	268
4 — 5		82	40	21	8	7	7	—	2	—	1	168
5 — 10		188	91	42	21	12	9	7	1	—	—	371
10 — 15		40	29	9	3	1	1	1	—	—	—	84
15 en meer		12	3	1	—	1	—	—	—	—	—	17
TOTAAL		977	444	224	132	81	53	42	31	12	19	2015

Geboorten naar het aantal kinderen nog in leven uit hetzelfde huwelijk.

Ander Kinderen nog in leven	1e kind	2e kind	3e kind	4e kind	5e kind	6e kind	7e kind	8e kind	9e kind	10e kind	11e kind	12e kind enz	
Geen		81	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93
1		896	93	12	—	—	—	—	—	—	—	—	1001
2		—	339	63	15	3	3	—	—	—	—	—	423
3		—	—	149	40	9	4	1	—	1	—	—	204
4		—	—	—	77	28	11	5	2	—	1	—	124
5		—	—	—	—	41	13	8	3	—	—	—	65
6		—	—	—	—	—	22	16	8	2	—	—	48
7		—	—	—	—	—	—	12	10	1	2	3	28
8		—	—	—	—	—	—	—	8	2	1	2	13
9		—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	2	10
10		—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
11enz		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Totaal		977	444	224	132	81	53	42	31	12	8	11	2015

Deze statistiek werd getrokken uit de 3989 aangiften van geboorten te Antwerpen gedaan in den loop van het jaar 1939.

Burgerlijke Stand - Bevolking (Afd. Statistieken)
verant. : Arthur Van der Stukken.

TIJDSCHRIFTEN

TIJDSCHRIFT VOOR NOTARISSEN. — Nr 4. — April 1940. — K. Bengé : Inbreng en inkorting bij de toepassing van het Successierecht.

DE GEMEENTE. — Nr 3-4. — Activiteit van den Bond der Belgische Steden en Gemeenten in den mobilisatietijd.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 14. — 6 April 1940. — Mr J. Overwater : Strafvervolgving van kinderen (I). — Mr J. R. Voûte : Van het bestuur over den faillieten boedel.

Nr 15. — 13 April 1940. — Mr J. Overwater : Strafvervolgving van kinderen (II, slot). — Mr. P. Blind : De politiedwang ex artikel 67, 2e lid der Wet Autovervoer Personen.

Nr 16. — 20 April 1940. — Prof. Mr J. M. van Bemmelen : Spionnage. — Mr A. Dirkzwager : Overheidsrechtspraak en Justitiabelen, m. o. Redactie.

LA BELGIQUE JUDICIAIRE. — Nr 3. — 1 Februari 1940. — La constitution belge et la défense de l'Etat, par Louis Wodon. — De l'action alimentaire entre époux, par G. Soukin.

Nr 4-5. — 15 Februari-1 Maart 1940. — La législation nouvelle en matière de garantie de réparation des dégâts miniers, par Victor Genot.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3606. — 3 Maart 1940. — Le témoin muet et le scribe servile.

Nr 3607. — 10 Maart 1940. — L. Hennebicq : Mon but de Guerre.

Nr 3608. — 17 Maart 1940. — Pierre Poirier : La Vente sur Plans.

Nr 3609. — 7 April 1940. — A propos d'un Référendum : La caisse nationale de Retraite des avocats, par Théo Collignon.

Nr 3610. — 14 April 1940. — La Caisse nationale de Retraite des Avocats: Les Ressources, Théo Collignon.

Nr 3611. — 21 April 1940. — W. Malgaud : L'instruction contradictoire.

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP
" HET RECHTSKUNDIG WEEKBLAD " !!